

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.4.15>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Коренської С.А.,
ад'юнкт

Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0003-5381-8316

Коренської С.А. Проблемні аспекти здійснення огляду місця події під час розслідування дорожньо-транспортних пригод.

Стаття присвячена дослідженню проблемних аспектів здійснення огляду місця події під час розслідування дорожньо-транспортних пригод. У ході викладу основного матеріалу наголошується, що з огляду на специфіку розслідування дорожньо-транспортних пригод та «насичену» слідову картину під час огляду місця події, окремі проблемні аспекти здійснення огляду можуть негативно вплинути на ефективність досудового розслідування та справедливості остаточного рішення у справі. Вказано, що учасники дорожньо-транспортної пригоди є особами, які вже мають процесуальний «статус» у кримінальному процесі. Це може бути особа, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені чи порушені, або ж інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Присутність даних осіб при огляді в обов'язковому порядку має бути відображена у протоколі огляду місця події, що в свою чергу, надає їм право на ознайомлення зі змістом останнього. Зазначено, що застосування слідчим безперервного відеозапису при здійсненні огляду місця дорожньо-транспортної пригоди, фіксація участі учасників огляду у протоколі та забезпечення їх права на ознайомлення з матеріалами має підвищити ефективність даної слідчої (розшукової) дії. Зауважено, що збирання доказів стороною обвинувачення має відбуватись відповідно до законної процедури. Пропонується внести зміни до КПК України, якими надати дозвіл стороні обвинувачення знімати показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото і відеозапису, до внесення даних до єдиного реєстру досудових розслідувань, за аналогією з процедурою дізнання. Наголошено, що відеоматеріал, який добутий з автомобільного відео-реєстратора шляхом незаконного проникнення до транспортного засобу, є недопустимим доказом, а такі дії мають тягнути за собою передбачену законом відповідальність. Акцентовано, що заборона слідчого будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду є законною лише у разі визнання особи учасником такого огляду. Зважаючи на процесуальні наслідки таку заборону не можна вважати кримінальним процесуальним затриманням.

Ключові слова: дорожньо-транспортна пригода, ДТП, учасник ДТП, ознайомлення з матеріалами, збирання доказів, затримання.

Korensky S.A. Problematic aspects of the inspection of the scene during the investigation of traffic accidents.

The article is devoted to the study of problematic aspects of the inspection of the scene during the investigation of traffic accidents. During the presentation of the main material, it is emphasized that given the specificity of the investigation of traffic accidents and the «saturated» trace picture during the inspection of the scene of the incident, certain problematic aspects of the inspection may negatively affect the effectiveness of the pre-trial investigation and the fairness of the final decision in the case. It is indicated that the participants in the traffic accident are persons who already have a procedural «status» in the criminal process. This can be a person whose rights and legal interests may be limited or violated, or another person whose rights or legal interests are limited during the pre-trial investigation. The presence of these persons during the inspection must be reflected in the protocol of the inspection of the scene of the incident, which in turn gives them the right to familiarize themselves with the

contents of the latter. It is noted that the use of continuous video recording by the investigator during the inspection of the scene of the traffic accident, recording the participation of the inspection participants in the protocol and ensuring their right to familiarize themselves with the materials should increase the effectiveness of this investigative (search) action. It is indicated that the collection of evidence by the prosecution must be carried out in accordance with the legal procedure. It is proposed to make changes to the Criminal Procedure Code of Ukraine, which would allow the prosecution to record the testimony of technical devices and technical means that have the function of photo and video recording, before entering data into the unified register of pre-trial investigations, by analogy with the inquiry procedure. It was emphasized that the video material obtained from the car video recorder by illegal entry into the vehicle is inadmissible evidence, and such actions should entail the liability provided for by law. It is emphasized that the investigator's ban on any person from leaving the place of inspection before its completion and taking any actions that interfere with the inspection is legal only if the person is recognized as a participant in such an inspection. Considering the procedural consequences, such a ban cannot be considered a criminal procedural detention.

Key words: road traffic accident, road accident, road accident participant, familiarization with materials, collection of evidence, detention.

Постановка проблеми. Під час розслідування злочину, передбаченого ст. 286 Кримінального кодексу України (далі КК України), результати першочергового огляду місця події можуть мати вирішальне значення для долі усього кримінального провадження.

Під час здійснення огляду місця події стороною обвинувачення можуть обмежуватись істотні права людини, такі як: право на свободу та особисту недоторканність, право на захист, право на приватність, право на недоторканність власності тощо. Коли мова йде про огляд місця події за фактом дорожньо-транспортної пригоди (далі ДТП), вищевказані обмеження прав можуть мати суттєві негативні наслідки для сторони захисту, оскільки порушення прав, допущені на першочерговій стадії розслідування при огляді місця події можуть спотворити похідні докази та як наслідок вплинути на остаточне рішення у справі.

Метою є дослідження проблемних аспектів здійснення огляду місця події під час розслідування дорожньо-транспортних пригод та пошук шляхів їх вирішення.

Стан опрацювання проблематики. Окремі проблемні аспекти огляду місця події були об'єктом дослідження таких вчених, як: О.І. Антіпова, А.М. Лазебний, О.А. Лучко, І.В. Пиріг та інших. Однак, у своїх працях, дослідники акцентували увагу лише на окремих аспектах проведення огляду місця події, що в свою чергу, є недостатнім для розуміння та осмислення усіх недоліків правового регулювання проведення огляду місця події за фактом вчинення ДТП.

Виклад основного матеріалу. Кримінальна процесуальна форма здійснення слідчих (розшукових) дій втілює у собі баланс прав, обов'язків та інтересів сторін кримінального процесу. Не буде помилкою вважати, що сторона обвинувачення є «фаворитом у цих перегонах» оскільки наділена правом ініціювати розслідування, проводити слідчі (розшукові) дії, користуватися у повній мірі інструментами кримінального процесуального примусу тощо. Так, зловживання правами стороною обвинувачення під час провадження слідчих (розшукових) дій неминуче тягне за собою утиск прав сторони захисту.

Під час розслідування кримінальних правопорушень про дорожньо-транспортні пригоди органи розслідування здійснюють велику кількість слідчих (розшукових) дій. Однією з найважливіших слідчих (розшукових) дій у цій категорії кримінальних проваджень, є огляд місця ДТП. Оскільки від результатів проведення останнього залежить хід подальшого досудового розслідування та перспективи судового провадження, тобто виконання завдань кримінального судочинства [1, с. 154-155]. З огляду на специфіку розслідування ДТП та «насичену» слідову картину під час огляду місця події, окремі проблемні аспекти здійснення огляду можуть негативно вплинути на ефективність досудового розслідування та справедливості остаточного рішення у справі.

Розглянемо такі проблемні аспекти більш детально:

1. Не визнання особи учасником огляду місця події. Згідно з приписами КПК України огляд місця події, у невідкладних випадках, може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі ЄРДР). Сторона обвинувачення має вжити належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Особи, у присутності яких здійснюється

огляд, при проведенні цієї слідчої (розшукової) дії мають право робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу огляду [2].

На практиці непоодинокі випадки, коли всупереч положенням ст. 223 КПК України у протоколі огляду місця події анкетні дані присутніх осіб (водіїв, власників транспортних засобів та інших осіб) не вказуються. Як наслідок, вищевказані особи не можуть ознайомитись зі змістом протоколу огляду місця події та схеми ДТП, засвідчити правильність складання та факт ознайомлення з матеріалами оскільки формально не беруть участь у процедурі огляду місця події.

О.А. Лучко пише, що при проведенні огляду можуть приймати участь особи, процесуальний статус яких у КПК України не визначений. Так, учасниками огляду у кримінальному досудовому провадженні без визначеного процесуального статусу можуть бути такі особи: власник житла чи іншого володіння особи, у якому проводиться огляд; особа, у житлі якої проводиться огляд, яка на момент його проведення не є підозрюваною у розумінні ст. 42 КПК України (вона не є затриманою і якій не повідомлено про підозру); учасники ДТП (при проведенні огляду місця такої події), особа, що підлягає освідченню, якщо вона не затримана і їй не повідомлено про підозру, представник установи зв'язку (при огляді кореспонденції) тощо [3, с. 113]. Щодо учасників ДТП, можна вказати, що при огляді можуть приймати участь також власники транспортних засобів та вантажу. Авторка зазначає, що особам без певного процесуального статусу, які приймають участь у огляді є доцільним роз'яснення конституційних прав, передбачених у КПК України, які визначають засади кримінального провадження, зокрема право на свободу від самовикриття (ст. 18), невтручання у приватне життя (ст. 15), повага до людської гідності (ст. 11). До того ж, всім учасникам огляду має бути роз'яснене право, закріплене у ч. 4 ст. 237 КПК України, а саме робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу. Також О.А. Лучко підкреслює, що всіх учасників огляду слід попереджати про нерозголошення відомостей, які стали відомі під час проведення огляду [3, с. 114]. Такі тези є слушними, однак вони є дієвими лише за умови визнання присутніх осіб учасниками огляду місця події.

А.М. Лазебний, Т.П. Бичок вважають, що вимога щодо вжиття слідчим, прокурором належних заходів для забезпечення присутності під час проведення огляду місця події осіб, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені має бути скасована [4, с. 235]. Така позиція обґрунтовується тим, що дана норма закону може значно перешкодити оперативності проведення огляду місця події [4, с. 230]. Подібну точку зору розділяють Р.Л. Степанюк, С.П. Лапта які вказують, що виконання даної вимоги може значно перешкодити швидкості його проведення. Цю вимогу закону не завжди можна реалізувати взагалі, не кажучи про оперативність [5, с. 304]. На наше переконання, вжиття належних заходів для забезпечення присутності осіб під час проведення огляду місця події – не означає, що слідчий зобов'язаний чекати прибуття осіб, права яких можуть бути обмежені, і лише після цього розпочинати огляду місця події (якщо не брати до уваги огляд місця події у житлі чи іншому володінні особи без присутності власника чи користувача). Закріплення такого обов'язку для сторони обвинувачення в першу чергу пов'язано з тим, що слідчий/прокурор не можуть відмовити у участі в слідчій (розшуковій) дії особі, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені та зобов'язані допустити особу до участі.

Так, якщо слідчі з'являються на місці ДТП через 30–40 хв після вчинення такої ДТП, дощем може змити гальмівні сліди чи сліди витікання рідини. Саме тому важливо фіксувати такі сліди якомога раніше [6]. Адже огляд місця події при розслідуванні ДТП є першочерговою та невідкладною слідчою (розшуковою) дією. Якщо огляд місця події буде здійснений з втратою значного проміжку часу, це може призвести до втрати доказової інформації.

На наше переконання, учасники ДТП є особами, які вже мають процесуальний «статус» у кримінальному процесі. Це може бути особа, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені чи порушені, або ж інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Присутність даних осіб при огляді в обов'язковому порядку має бути відображена у протоколі огляду місця події, що в свою чергу, надає право на ознайомлення зі змістом останнього.

2. Вище окреслена проблематика має наслідком створення підґрунтя для зловживання стороною обвинувачення своїми правами. **Так, внаслідок невизнання осіб учасниками огляду місця події ДТП, вони не мають можливості ознайомитися з матеріалами такого огляду.**

Фіксація огляду місця події при розслідуванні ДТП з постраждалими здійснюється у наступних «формах»: складання протоколу огляду місця події, схеми ДТП, фото-таблиця з місця ДТП,

здійснення відеофіксації. При цьому важливим при відображенні у протоколі є: відповідність взаємного розташування об'єктів; чітке відображення слідів ДТП; коректність здійснених вимірів та їх перенесення до протоколу; визначення та фіксація місця первинного контакту (за слідами, що залишилися після ДТП, поясненнями водіїв та свідків). Найбільш інформативними будуть фото: загального плану з місця ДТП у напрямку руху транспортних засобів (бажано з різних ракурсів); фото слідів, що можуть швидко зникнути (витікання рідини, гальмування та інші) [6]. Вважається, що суттєве значення мають саме коректність здійснення вимірів та їх перенесення до протоколу. На наш погляд, правильність зафіксованих вимірів має забезпечуватись стороннім контролем, а не залежати в цілому від дій сторони обвинувачення.

О.А. Лучко пише, що відсутність у КПК України правової регламентації порядку роз'яснення учасникам огляду процесуальних прав та обов'язків призводить до формального поставлення особою підписів у протоколі огляду без усвідомлення та розуміння міри дозволеної та належної поведінки під час здійснення слідчої (розшукової) дії [3, с. 206-207].

Офіційно не визнаючи учасників ДТП, вважаючи їх особами «поза будь-яким процесуальним статусом», сторона обвинувачення не фіксує їх присутність під час проведення слідчої (розшукової) дії у протоколі огляду місця події та відповідно відмовляє останнім у ознайомленні зі змістом протоколу та додатками до нього посилаючись на відсутність такого права.

Виходить так, що протокол огляду місця події ДТП (слідчої (розшукової) дії, від результатів якої може залежати остаточне рішення у справі) підписує слідчий та поняті. Поняті своїм підписом засвідчують ознайомлення з текстом протоколу та додатками. Поняті, з огляду на те, що вони не є фахівцями у галузі права, не зацікавлені у результаті розслідування, в більшості випадків, виконують роль ознайомлення зі змістом протоколу формально. Практиці відомі випадки, коли поняті підписують не заповнений бланк схеми місця ДТП, задля належного доопрацювання чистового варіанту стороною обвинувачення у подальшому.

О.І. Антіпова вважає, що під час огляду місця ДТП поняті можуть не залучатися, але кожний такий огляд має фіксуватися на відео від початку до завершення. Обов'язкове використання безперервного відеозапису – це найкращий заміник понятих. Оскільки у випадку такого використання буде достовірно зафіксований увесь процес огляду місця ДТП. Якщо виникнуть спірні питання можна буде продивитися відеозапис. Безперервний відеозапис має перевагу над участю понятих, бо останні як живі істоти не можуть досконало запам'ятати увесь хід проведення огляду місця ДТП. З часом поняті можуть забувати обставини проведення огляду місця ДТП та зафіксовану слідову картину [1, с. 157-158]. В цілому погоджуючись з такою пропозицією, варто вказати, що тут скоріше за все йдеться про безперервний відеозапис усього процесу огляду місця події, який здійснюється спеціалістом та який має бути у складі слідчо-оперативної групи. Практиці відомі непоодинокі випадки, коли на місце ДТП виїздить лише слідчий, який спеціалізується на розслідуванні ДТП, одноособово, та, залучивши працівників патрульної поліції здійснює огляд. В такому разі, при кожному огляді місця події ДТП буде виникати необхідність у додатковому учаснику – спеціалісті, що не завжди буде можливим. Однак вважаємо, що застосування безперервного відеозапису (наприклад боді-камерою) процесу огляду місця ДТП є повноцінним заміником участі понятих. Вважаємо, що участь понятих може бути обов'язковою лише у випадку відсутності можливості скористатись безперервним відеозаписом.

Застосування слідчим безперервного відеозапису при здійсненні огляду місця ДТП, фіксація участі учасників ДТП у протоколі та забезпечення їх права на ознайомлення з матеріалами має підвищити ефективність даної слідчої (розшукової) дії.

3. Збирання стороною обвинувачення доказової інформації до внесення відомостей до ЄРДР. За загальним правилом здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до ЄРДР або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, окрім винятків встановлених кримінальним процесуальним законом. Так, огляд місця події є єдиною слідчою (розшуковою) дією, яку допускається здійснювати при розслідуванні злочинів до внесення відомостей до реєстру [2].

Згідно з приписами КПК України огляд проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення [2]. Так, у ході огляду місця події ДТП можуть бути зібрані речі та інформація, які мають доказове значення у справі. Останні, у свою чергу, обов'язково фіксуються у протоколі проведення слідчої (розшукової) дії. Однак, трапляються випадки, коли на першочерговому етапі розслідування доказова інформація збирається

стороною обвинувачення поза кримінально-процесуальною формою збирання доказів та не фіксується у протоколі огляду місця події.

Під час проведення огляду місця події, до внесення відомостей до ЄРДР, стороною обвинувачення може бути вилучено (скопійовано) записи камер відеоспостереження, які розташовані біля місця скоєння ДТП. В більшості випадків такі «докази» мають сумнівне походження, оскільки останні не фіксуються в протоколі огляду місця події, та фактично отримуються стороною обвинувачення поза правовим полем у невідомий спосіб та до внесення відомостей до ЄРДР. Погоджуючись з тим, що такі дії є необхідними, оскільки отримання відеоматеріалів з камер потребує швидкого реагування сторони обвинувачення (з плином часу відеоматеріал може бути втрачено), варто зауважити, що на даний час, такий порядок отримання доказів суперечить кримінальному процесуальному закону та, на наш погляд, потребує відповідної правової регламентації.

Згідно з положеннями ст. 298¹ КПК України під час розслідування кримінальних проступків додатковим джерелом доказів є показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису. Відповідно до ст. 214 КПК України для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до ЄРДР може бути знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису [2]. Вважаємо, що такі «додаткові можливості» для сторони обвинувачення мають бути доступні й щодо розслідування злочинів.

Наступним проблемним аспектом, на якому варто зосередити увагу у даному підрозділі дослідження є отримання стороною обвинувачення відеоматеріалів з портативних відео-реєстраторів, які знаходяться у транспортних засобах учасників ДТП, поза їх волею.

Згідно з приписами ст.ст. 233, 237 КПК України транспортний засіб є іншим володінням особи, на яке поширюються кримінальні процесуальні гарантії володіння житлом. Так, огляд іншого володіння особи здійснюється відповідно до правил обшуку. За загальним правилом, такий огляд має бути санкціонований судом. Винятками з даного правила є надання власником (користувачем) добровільної згоди та встановлені законом невідкладні випадки проникнення до іншого володіння особи пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення [2].

О.І. Антіпова відзначає, що від результатів першочергового огляду транспортного засобу залежить вектор подальшого досудового розслідування у частині проведення допитів та призначення експертиз. Під час огляду місця ДТП без наявності рішення слідчого судді або згоди власника транспортного засобу не може оглядатися усередині, якщо це не пов'язано з вищезазначеними випадками. У ході огляду місця ДТП транспортний засіб можна оглядати лише ззовні, тобто без проникнення усередину [1, с. 158-159].

В даному випадку відеоматеріал, який добутий з портативного відео-реєстратора транспортного засобу, без згоди володаря (користувача) транспортного засобу вважається таким, що отриманий з порушенням правил допустимості доказів та не може використовуватись у процесі доказування стороною обвинувачення.

Т.О. Лоскутов відзначає, що чинна редакція ст. 86 КПК України не регламентує жодних винятків із правила щодо законного порядку одержання доказу. Зміст цієї норми не містить ніяких вказівок на можливість використання доказу, що одержаний з якимось незначним або несуттєвим порушенням законного порядку. Вказана категорична правова регламентація нормативного критерію (законність) допустимості доказів не сприяє захисту українського суспільства та держави від кримінальних правопорушень, створює невинуваті формальні перешкоди притягнення винної особи до кримінальної відповідальності за скоєне кримінальне правопорушення. Оскільки навіть незначне порушення процесуальних положень щодо отримання доказу має призводити до його недопустимості, а отже, неможливості використання у ході доказування винуватості у вчиненні кримінального правопорушення. У такий спосіб може ігноруватися вагомість та важливість доказу для встановлення обставин вчиненого кримінального правопорушення [7, с. 107].

О.А. Лучко у своєму дисертаційному дослідженні надала визначення поняттю «ефективність огляду у кримінальному досудовому провадженні», під яким авторка розуміє здатність огляду у законний спосіб, що передбачений КПК України, без порушення прав і свобод людини та у максимально короткий проміжок часу досягнути мети щодо встановлення та фіксування наявності або відсутності слідів кримінального правопорушення [3, с. 207].

Так, отримання доказів з істотним порушенням прав і свобод людини під час здійснення огляду місця події ДТП знижує ефективність проведення такої слідчої (розшукової) дії та у перспективі сковує доказовий потенціал сторони обвинувачення.

Збирання доказів стороною обвинувачення має відбуватись відповідно до законної процедури. Пропонуємо внести зміни до КПК України, якими надати дозвіл стороні обвинувачення знімати показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису до внесення даних до ЄРДР, за аналогією з процедурою дізнання. Вважаємо, що відеоматеріал, який добутий з портативного відео-реєстратора шляхом незаконного проникнення до транспортного засобу, є недопустимим доказом, а такі дії мають тягнути за собою передбачену законом відповідальність.

4. Обмеження права на свободу учасників ДТП. Відповідно до ч. 6 ст. 237 КПК України слідчий, прокурор має право заборонити будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду. Невиконання цих вимог тягне за собою передбачену законом відповідальність. Такі дії формально співпадають з моментом кримінального процесуального затримання. Відповідно до ст. 209 КПК України затримання особи розпочинається з моменту, коли особа силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою [2]. Такі заходи примусу треба розмежовувати беручи за основу наслідки їх застосування. Правий є М.М. Потоцький, який аналізуючи норми щодо заборони залишення місця огляду/обшуку вказує, що ззовні це може бути схоже на затримання, однак, підстави для затримання в даних випадках відсутні й правові наслідки від цих процесуальних дій відповідно будуть різні. З огляду на тривалість, спосіб утримання та наслідки, забезпечення перебування особи у певному місці під час здійснення огляду, за загальним правилом не може розцінюватись як затримання [8, с. 187].

У КПК України не конкретизовано статус осіб, на яких розповсюджується заборона залишення місця огляду. О.А. Лучко вказує, що такими особами можуть бути поняті, спеціаліст, заявник а також особа, яку застали на місці вчинення кримінального правопорушення (наприклад, при зберіганні наркотичних засобів, одержання неправомірної вигоди, учасники дорожньо-транспортної пригоди). Це правило сприяє забезпеченню об'єктивності під час огляду, схоронності доказів, попередження їх знищення [3, с. 71]. Погоджуючись з даним твердженням вважаємо за необхідне вказати, що у разі обмеження пересування особи, така особа має фігурувати у протоколі огляду місця події як учасник, що в свою чергу дає можливість, як мінімум, ознайомитися зі своїми правами.

Практиці відомі випадки, коли учасники ДТП не можуть самостійно покинути місце події через заборону слідчого, відповідно до ст. 237 КПК України, та одночасно з цим їх присутність не фіксується у протоколі огляду місця події чи у будь-якому іншому документі. Вважаємо, що за даних обставин, відсутність фіксації особи як учасника огляду місця ДТП, означає незаконне обмеження свободи пересування особи.

Вбачається, що заборона слідчого будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду є законною лише у разі визнання особи учасником такого огляду. З огляду на процесуальні наслідки, таку заборону не можна вважати кримінальним процесуальним затриманням.

Висновки. У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1) учасники ДТП є особами, які вже мають процесуальний «статус» у кримінальному процесі. Це може бути особа, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені чи порушені, або ж інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування.

2) застосування слідчим безперервного відеозапису при здійсненні огляду місця ДТП, фіксація участі учасників ДТП у протоколі та забезпечення їх права на ознайомлення з матеріалами має підвищити ефективність даної слідчої (розшукової) дії.

3) збирання доказів стороною обвинувачення має відбуватись відповідно до законної процедури. Пропонуємо внести зміни до КПК України, якими надати дозвіл стороні обвинувачення знімати показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису до внесення даних до ЄРДР, за аналогією з процедурою дізнання. Вважаємо, що відеоматеріал, який добутий з портативного відео-реєстратора шляхом незаконного проникнення до транспортного засобу, є недопустимим доказом.

4) заборона слідчого будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду є законною лише у разі визнання особи учасником такого огляду. Враховуючи процесуальні наслідки, таку заборону не можна вважати кримінальним процесуальним затриманням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антіпова О.І. Окремі питання огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2014. № 7. С. 153–160.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 16.09.2024).
3. Лучко О.А. Огляд у кримінальному досудовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Маріуполь, 2021. 269 с.
4. Лазебний А.М., Бичок Т.П. Огляд місця події (правові, організаційні та техніко-криміналістичні проблеми). *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2018. Вип. 1-2. С. 228-236.
5. Степанюк Р.Л., Лапта С.П. Удосконалення організації й тактики огляду місця події в Україні з урахуванням досвіду США. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. Вип. 2. С. 300–307.
6. ДТП з постраждалими: на що звернути увагу під час слідчих дій та взаємодії з потерпілим? Михалков Т. Газета «Закон і Бізнес». 14.06.2023. URL: <https://zib.com.ua/ua/156489.html> (дата звернення: 05.10.2024).
7. Лоскутов Т.О. Щодо критеріїв визначення допустимості доказів у кримінальному провадженні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2021. Т. 32(71), № 1. С. 106–110.
8. Потоцький М.М. Затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення: дис. ... докт. філософії: 12.00.09. Кропивницький, 2022. 275 с.